Kur ân-I Kerim de Kıssalar
Gönderen Kadir Hatipoglu - Temmuz 30 2013 11:36:51

Kur’ân-I Kerim’de Kıssalar "Kassa" ve "el-kasas", bir kimsenin izini sürüp ardınca gitmek mânasına gelir ki, Arapçadaki "kassa el-eser" sözünde bu anlam vardır.
فَارْتَدَّا
عَلَى
اَثَارِهِمَ&#15
75; قَصَصًا   (Kehf, 18/64) ve
وَقَالَتْ
لاُخْتِهِ
قُصِّيهِ (Kasas, 28/11)
âyetlerinde de KSS kökü, aynı anlamda kullanılmaktadır. Kelimenin ikinci mânası, "bir adama bir sözü beyan edip bildirme" yi ifade eder. Kur'ân'da geçen نَحْنُ
نَقُصُّ
عَلَيْكَ
اَحْسَنَ
الْقَصَصِ (Yusuf, 12/ 3) tabirinde bu anlam bulunmakta ve "Biz, sana en güzel bir tarzda açıklayıp bildiriyoruz" mânasına gelmektedir. Kelime, bu son anlamda kullanıldığında, normal olarak “alâ” edatı ile müteaddî olur; Kur'ân'da, çoğunlukla bu şekilde gelmiştir. اِلاَّ
لِلَّهِ
يَقُصُّ
الْحَقَّ
وَهُوَ
خَيْرُ
الْفَاصِلِي&#16
06;َ "Allah, hakk ve hakikati tam bir şekilde bildirir." (En'âm, 6/ 57) veya peygamberlerin, insanlara Allah Teâlânın âyetlerini bildirmelerini ifade eden
يَقُصُّونَ
عَلَيْكُمْ
اَيَاتِى (En'âm, 6/130) gibi âyetlerde, kelimenin bu anlamı açıkça görülür. Böylece, kassa fiili, "bir kimseye veya bir şeye ait hâdiseleri adım adım izleyerek noktası noktasına bildirdi" demek olur ki, kelimenin üçüncü anlamı olan "anlatmak, hikâye etmek" şeklindeki daha sonraki kullanılışı, birinci ve ikinci anlamlar sınırlamaktadır. Bu fiilden gelen el-kasas, aslında isim olup, masdar yerine de kullanılmaktadır; aynı mânâya gelen kıssa ismi ile onun çoğulu kısas, Kur'ân'da geçmez. Şu halde, bu kökün konumuzla ilgili kullanılışı, Kur'ân'da şunu anlatmaktadır: Geçmiş eserleri, izleri açığa çıkarmak, bu suretle insanların unutmuş bulundukları veya gafil oldukları olayları dikkatleri üzerlerinde yoğunlaştırmak. İşte bundan dolayıdır ki, bu iş için "hikâye" lafzını ıtlak etmek doğru olmaz; zira "hikâye", gerçekte vaki olmamış durumlar için de kullanılabileceği halde, "kıssa" geçmişte gerçekleşmiş, fakat unutulmuş olayları, doğru bir biçimde bildirerek, ders almaları için insanları o zamanda yaşatmayı amaçlar. Mesel ile kıssa

arasındaki farkı açığa çıkarmak için, kısaca diyelim ki: Mesel'den gaye, anlatılmak istenilen durumu, açıkça hissettirmektir. Meseller, tabiî hayatta tekrarlanıp durduğundan, onların aynıyla gerçek olmaları şart değildir. Kur'ân'da geçen köle ile hür (Nahl, 16/75), yahut "biribirine rakip efendilerin arasında bölünen köle" (Zümer, 39/29) gibi örnekler, mesellerden ibarettir. Halbuki, mesela enbiya kıssaları böyle değildir. Kıssaların Konuları Kur'ân-ı Kerim'de: Hz. Âdem ve iki oğlu, Hz. Nûh, Hz. Hûd, Hz. Salih, Hz. İbrahim, Hz. İsmail, Hz.İshak, Hz. Lût, Hz. Ya'kub, Hz. Yusuf, Hz. Şu'ayb, Hz. Mûsâ, Hz. Dâvûd, Hz. Süleyman, Hz. Eyyûb, Hz. Yûnus, Hz. Zekeriyya, Hz. Yahya, Hz. İsâ gibi enbiya kıssaları çok geniş bir yer tutar. Bunlardan bazıları üzerinde, daha büyük bir önemle durulur. Mesela, Hz. Âdem'in yaratılması, kendisine bütün isimlerin öğretilmesi, meleklerin ona secde etmeleri, İblîs'in onunla eşini kandırması ve onların da Cennetten çıkartılmaları; Hz. İbrahim'in babasını hakka davet etmesi, onunla tartışması, kavminin putlarını kırması, Allah'ın tek Tanrı olduğunu öğretmek için kavmine istidlâl yolunu göstermesi, bir kral (Nemrud) ile tartışması, Kâbeyi inşa etmesi vb.; Hz. Mûsâ'nın doğumunu çevreleyen ortam, doğumu, ırmağa bırakılması. Firavun'un sarayında büyütülmesi, kendisine risalet verilmesi, Firavun'u hakka davet etmesi ve onunla yaptığı çeşitli münakaşalar, Firavun'un sihirbazları ile karşılaşması, İsrailoğulları ile birlikte Mısır'dan çıkışı, altun buzağı olayı. Cenab-ı Allah'ı görmek istemesi, İsrailoğullarından çektiği sıkıntılar vb. Hz. İsâ'nın babasız olarak bakire Meryem'den dünyaya gelmesi, beşikte iken konuşması, gösterdiği çeşitli mucizeler, İsrailoğullarını irşad etmesi, Mâide meselesi, öldürülmek istendiği halde bunun başarılamaması vb. kıssaları, Meryem, Uzeyr, Zulkarneyn, Lokman gibi salih kulların kıssaları, Peygamberlerin kavimleri ve özellikle İsrailoğulları, Ashabu'l-Kehf, Ashabu'l-Uhdud, Ashâbu'l-fîl gibi toplulukların kıssaları, Firavun, Kârûn, mağrur hükümdar (Nemrud) gibi sapık yola sürükleyenlerin kıssaları. Ve nihayet Hz. Peygamber Efendimiz'in hayatının ve nübüvvetinin safhalarına ait genişçe bir bölümü kapsayan olayların (İsrâ', mi'rac, hicret, Bedr, Uhud, Ahzâb, Hz. Peygamberin içtimaî ve ailevî hayatı vb.) kıssaları bulunmaktadır.(1) Kıssaların Gâyeleri Kıssanın gayesi, "Kur'ân'ın indiriliş maksadlarını gerçekleştirmektir"', cümlesinde hülâsa edilebilirse de, biraz tafsilâtlı olarak gayelerini sınıflandırmak faydalı olacaktır. Bunlar şunlardır: 1-   Hz. Muhammed'in nübüvvetini isbat etmek. Peygamberimiz gibi kavmi de, geçmiş peygamberlerin ve ümmetlerinin durumlarına vâkıf değildi ذَلِكَ مِنْ اَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ اِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ اَجْمَعُوا اَمْرَهُمْ وَهُمْ

يَمْكُرُونَ
“Ey peygamber! Bu anlatılanlar, senin önceden bilmediğin haberlerden olup, onları sana vahiyle bildiriyoruz” (Yusuf, 12/102; وَمَا
كُنْتَ
بِجَانِبِ
الْغَرْبِىّ&#16
16; اِذْ
قَضَيْنَا
اِلَى مُوسَى
اْلاَمْرَ
وَمَا كُنْتَ
مِنَ
الشَّاهِدِي&#16
06;َ “Ey Muhammed! Biz Musa’ya vahyimizi bildirirken, sen Tûr’un batı yamacında olmadığın gibi o hadiseyi görenlerden de değildin.” Kasas, 28/44-46). Böyle olduğu halde, onları Kur'ân vasıtasıyla doğru bir tarzda anlatması, Allah'ın vahyine mazhar olduğunu gösterir. Kur'ân'da anlatılanların kısmen Tevrat kıssalarına benzemekle beraber, bazan önemli hususlarda onlardan ayrılması, hele o ayrıldığı hususların yanlış olup yakın zamanlarda (ancak muâsır dönemde) yanlışlıklarının anlaşılmış olması, kat'î olarak vahy olduğunu gösterip hiçbir şüpheye yer bırakmaz. 2-

           Bütün peygamberlerin İslâm'ı tebliğ ettiklerini göstermek. Bu gerçeği pekiştirmek için Kur'ân, peygamberlerin kıssalarını, birçok durumda peş peşe serdeder. Enbiya sûresinin 48-92 pasajı bunun güzel bîr örneğini teşkil eder ve son âyet bu uzun anlatımın asıl gâyesini bildirir:
اِنَّ هَذِهِ
اُمَّتُكُمْ
اُمَّةً
وَاحِدَةً
وَاَنَا
رَبُّكُمْ
فَاعْبُدُون&#16
16; "Muhakkak ki bu sizin ümmetiniz bir tek ümmettir (dininiz bir tek dindir); Ben de sizin Rabbinizim. O halde (başkasına değil) yalnız Bana kulluk edin. 3- Muhatapların ders almalarını sağlamak. İnsan, kıssalarda anlatılan iyi kişileri takdir edip onlara benzemek ister; kötülerden nefret edip huylarından sakınmak lüzumunu hisseder. Çünkü tarihin işleyişinin, her iki grubun âkıbetlerini açıkça ortaya serdiğini görür. Toplumlar çeşitli özellikleriyle, sadece tarihin uzak bir köşesinde gelip geçmiş birer kavim değil, örnekleri her zaman bulunabilecek birer tip olarak arzedilmektedirler. İbretin bir başka nevi, özellikle peygamberlerin mûcizelerinde rastlanan, ilmî gelişmeyi teşvik edici nitelikteki işâretlerde tezâhür eder. Herbir âyetin, çeşitli irşad vecihlerini ihtiva edebileceği, İslâm âlimlerince kabûl edilmektedir. Âyetlerde delâlet kuvveti farklı olan çeşitli mâna tabakaları bulunabilir.
      Peygamberlerin manevî faziletlerinin anlatılmasıyla muhatap, onların kemallerinden yararlanmaya teşvik olunduğu gibi, onların

mûcizeleri anlatılmakla peygamberleri bu sahada da örnek almaya zımnen teşvik edilmiş olabilir. Kur'ân'ın bu zımnî (gizli) irşad nev'ini bazı misallerle açıklayalım: Sebe', 34/12 âyetinde,
وَلِسُلَيْمَنَ الرِّيحَ
غُدُوُّهَا
شَهْرٌ
وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ
وَاَسَلْنَا
لَهُ عَيْنَ
الْقِطْرِ
وَمِنَ
الْجِنِّ
مَنْ
يَعْمَلُ
بَيْنَ
يَدَيْهِ
بِاِذْنِ
رَبِّهِ
وَمَنْ
يَزِغْ
مِنْهُمْ
عَنْ
اَمْرِنَا
نُذِقْهُ
مِنْ عَذَابِ
السَّعِيرِ "Sabah gidişi bir aylık mesafe, akşam dönüşü bir aylık mesafe olan rüzgârı, Süleyman'a musahhar kıldık ve onun için erimiş bakırı da kaynağından sel gibi akıttık" buyurulur. M. Hamdi Yazır bu âyete göre, Hz. Süleyman'ın bir günde asgari 1.800 km. mesâfe kattettiğini hesaplar. Bu âyetten aero-dinamik kanunlardan faydalanmaya gizli bir teşvik sezilebilir. Zira -mucize olmasına rağmen- Hz. Süleyman bu işi vâsıtasız yapmış değildir, hava (rîh, rüzgâr) vasıtasıyla, havanın özelliklerinden istifade ederek gerçekleştirmiştir. Havanın hareket kanunlarına dikkat çekmek hikmeti olmasaydı, Allah Tealâ onu vasıtasız olarak o mesafelerden aşırtır ve Kitabında da havayı sebep kılarak bu mucizeyi gerçekleştirdiğini bildirmezdi. Ayetin son kısmı, bakırı sel gibi akıtmayı, Hz. Süleyman hakkında ilâhî bir lütuf olarak zikretmektedir. Az önceki 10. âyette de Hz. Dâvud'a "demirin yumuşatıldığı" beyân buyurulur. Muhakkik müfessirimiz M. Hamdi Yazır, naklettiği diğer tefsirleri zayıf bulduğuna işâret etmek ve âyetteki ilmî irşada dikkati çekmek için, "Biz, bunun bir atiyye-i ilâhiyye olan bir ilm u san'atla akıtılmış olmasını daha ehemmiyetli buluyoruz" der.(2) Böylece Kur'ân-ı Kerim, demiri işletmeyi ve bakırı eriterek sel gibi akıtmayı, bu âyette büyük bir ilâhî lütuf olarak bildirmekle, madenleri bulup işletmenin, sanâyiin ve maddî kuvvetin esası olduğuna işâret ve bu nimetten istifadeye teşvik etmektedir. 4- Kıssalar, Hz. Peygamber'in ve müminlerin kalblerini takviye ederler. Tebliğ külfetinde karşılaştıktan meşakkatlere sabır ve hizmette sebat etmelerini kolaylaştırırlar. Çekilen

çilelerden sonra Allah'ın nusratının, önceki peygamberlere ve cemaatlerine geldiği gibi, Kur'ân'a tâbi olanlara da geleceği anlatılmak istenir. 5- Nimeti bildirip hatırlatmak . Allah'ın, nebilerine ve seçkin kullarına ihsan etmiş olduğu nimetler de, kıssalarla bildirilir ve hatırlatılır. Hz. İbrahim, Yunus, Mûsâ, Dâvûd, Süleyman, Zekeriyyâ, Yahya, İsa (onlara salat ve selam olsun) kıssalarında olduğu gibi. Bazı yerlerde, bu peygamberlerin kıssalarından birkaç halka gelir ve oralarda nimet, çeşitli şekillerde ortaya çıkar. Orada nimetin meydana çıkması, birinci gayedir; kıssanın öte tarafı ise, bu gayeyi belirtmek için serdolunmuştur. Böylece Allah'ın, Kendisine olan bağlılığı ve itaati mükâfatsız bırakmayacağı bildirilmiş ve insanlar da, onlara benzemeye özendirilmiş oluyor. 6-Şeytandan sakındırmak. Kıssaların gayelerinden biri, şeytanın aldatmasına karşı Âdemoğullarını uyarmak, Şeytanla kendilerinin arasında, işin başından beri sürüp gelen düşmanlığı belirtmektir. Bu düşmanlığı kıssa aracılığı ile göstermek, daha etkili olur. Böylece nefiste, şerre çağıran vesveselerin önünü almak, daha çok mümkün olur. Bu, ebedî bir mesele olduğundan, Hz. Âdem ile İblîs kıssası bir çok yerde tekrarlanmış, böylece çarpışmanın, baştaki cüz'î hadiseye münhasır kalmayıp, bütün kâinatta ve her insanın benliğinde her an devam ettiği vurgulanmış oluyor. 7- Münferit meselelerin arkasındaki genel prensipleri ortaya koymak. Kur'ân kıssalarında geçen bazı hususlar vardır ki, bunların cüz'î meseleler olduğu sanılabilir. İlk anda, Kur'ân'ın bunları nakledişinde, tarihî bir olayı anlatmaktan başka bir fayda gözetmediği düşünülebilir; ve o küçük mesele üzerinde ısrarla durmasına anlam verilemez. İsrailoğullarının ünlü "bakara"sı, buna güzel bir misaldir. Kur'ân-ı Kerim bu "bakara"nın ayrıntıları üzerinde o kadar durmuştur ki, en uzun sûre, adını bundan almıştır. Halbuki şöyle düşünecek olursak bakarayı (sığır) kesmek üzerindeki ısrarın, oldukça hikmetli olduğunu anlarız: Eskiden ziraatın başlıca aracı sığır cinsi olduğundan, Mısır'da olduğu kadar dünyanın öteki bir çok bölgesinde de sığır cinsi takdis ediliyor ve tanrılaştırılıyordu. İşte Kur'ân, öbür milletler meyanında İsrailoğullarının da içlerinde yer etmiş(3) olan bakar'a tapma sapıklığının, Hz. Mûsâ'nın Allah tarafından gönderilmesiyle, bir sığırın hadiseli boğazlanışıyla ortadan kaldırıldığını, bu sapıklığın insanlığın önemli bir kesiminin istidadında yer etmiş olan çok yaygın bir şirk şekli olduğunu böylece anlatmış oluyor. Bu da gösteriyor ki, Kur'ân-ı Hakîm'de, tarihî bir olay görünümü veren bazı münferit hadiseler, bazan birtakım genel prensiplerin ipuçları durumundadırlar. Hz. Âdem'in meleklerle olan durumu, meleklerin yeryüzünde Âdem gibi bir halifenin yaratılmasını istemeyişleri olayı, müteşabih, anlaşılması güç, sırf gaybî olan bir meseledir. Kur'ân, Hz. Adem'in meleklere üstün gelişini, وَعَلَّمَ اَدَمَ اْلاَسْمَآءَ كُلَّهَا "Allah'ın ona, bütün isimleri öğrettiği" (Bakara, 2/3l) cüz'î hadisesine dayandırır. Fakat bu küçük olay, aslında genel bir kanunun habercisidir. Hikmetli Yaratıcı, insan türüne sınırsız yetenekler verdiğini, böylece onun, Allah'ın halifesi olmaya hak kazandığını bildirmiş olmaktadır. İşte Hz. Âdem'den beri beşerî birikimin meydana getirdiği ve getireceği binlerce bilim ve fen, bu gerçeğin tefsiri durumundadır. Keza İblîs'in, Âdem'e secde etmemesi münferit gaybî hadisesi, çeşitli

yerlerde değişik üslûplarla tekrar edilir. Bu da insanlık dramında müşahede olunan genel bir gerçeği işaretlemektedir. Kur'ân, meleklerin Hz. Âdemin şahsına boyun eğdiklerini bildirmekle, kâinatın maddî nevilerinin olduğu gibi onlara müvekkel olan manevî temsilcilerinin de insana inkiyad ettiğini anlatmaktadır. Ayrıca, Şeytanın Hz. Âdem'in üstünlüğünü kabul etmediğini bildirmesiyle de, Âdemoğullarının yeteneklerini ve fıtratlarını bozan, onları yanlış yollara götüren maddî ve manevî şer unsurlarının, insanlığın mümkün ve mukadder kemaline ne büyük bir engel ve düşman olduklarını hatırlatmaktadır. Böylece Kur'ân, yalnız Âdem ile İblîs'in münferit bir hadisesini anlatıyor görünürken, gerçekte bütün kâinatla ve bütün Âdemoğullarıyla konuşmaktadır. Firavunun, vezirine:
وَقَالَ
فِرْعَوْنُ
يَاهَامَانُ
ابْنِ لِى
صَرْحاً
لَعَلِّى
اَبْلُغُ
اْلاَسْبَاب&#16
14; "Ey Hâmân, bana yüksek bir kule yap!" (Gâfir, 40/36) sözünden, Mısır firavunlarının dağsız bir düzlükte yaşadıklarından dağların özlemini duyduklarını, adlarını ebedileştirmeyi, bu muazzam piramitleri inşa ettirmekte sandıklarını;
فَالْيَوْمَ
نُنَجِّيكَ
بِبَدَنِكَ
لِتَكُونَ
لِمَنْ
خَلْفَكَ
اَيَةً
وَاِنَّ
كَثِيرًا
مِنَ
النَّاسِ
عَنْ
اَيَاتِنَا
لَغَافِلُون&#16
14;   "Bugün senin bedenini kurtarıp koruyacağız" (Yûnus, 10/92) ayetinden de, tenasüh fikrine saplanan firavunların, cesetlerini mumyalattıklarını çıkarmak mümkündür. Bu tür misaller çoğaltılabilir. Kıssaların belli başlı amaçlarını böylece sıraladıktan sonra, birtakım tali gayelerinin de bulunduğunu, sadece hatırlatmakla yetiniyor ve kıssaların özelliklerine geçmek istiyoruz. Kıssaların Özellikleri Kur'ân kıssaları, aslında, insanlara hükmeden ilahî kanunların icraatından ibaret olan birtakım hareketler, görüntüler ve sesler halindeki tarih manzaralarıdır. Hikâye ve romanlarda eserin kahramanı, zaman ve mekân unsurları büyük önemi hâizdir. Halbuki Kur'ân kıssalarının gerçek kahramanı, olayların kendi etrafında döndüğü şahıs değildir. Kıssanın, gerçek kahramanı insanın inanç, ahlâk ve davranışlarına

sıkı bir şekilde bağlı olan tarihî kanundur. Kıssanın kahramanı, meselâ Hz. İbrahim ve muhatabları değil, tevhîd ve şirk, tarihî realiteleridir. Yahut Hz. Yusuf ile ev sahibesi değil, Yusuf'taki iffet ve emânet ile, kadındaki şehvet ve hıyânettir. Gerçi Kur'ân'da hayat, unutamayacağımız bazı şahsiyetlerde hareket eder, fakat Kur'ân üslûbu, kıssa kahramanlarını, olayın mihveri yapmaya lâyık bulmamıştır. Kıssalar tezli kıssalardır, güdümlü hikâyeler değildir. Kur'ân hâdiseye dikkati çektiğinden, zaman ve mekân unsurlarına zikre değer bir yer vermez, onları bildirmez. Zira hâdiselerin, ibret vermek gâyesine hizmet etmeyen ayrıntılarına girmek, meseleyi teferruata boğarak kıssadan çıkacak hisseye gölge düşürebilirdi. Kıssaların En Çok Dikkati Çeken Özellikleri Şunlardır: 1- Tekrar hususiyeti: Muhatap Âdem, Nûh, Musâ aleyhimüsselâm ile ilgili bazı kıssaların tekrar edildiğine şahid olur. Aslında tam bir tekrar yoktur. Sûrenin genel havası ve siyak münâsebetiyle aynı kıssa, her seferinde değişik ayrıntılar eklenerek farklı üslûpla ele alınır ve bu farklı detaylar, değişik ibretlere medar olurlar. Tekerrür, esas dinî maksadın farklı üslûplarla tebliği durumundadır. Sıradan meseleler tekerrür etmez. Meselâ Hz. Musa'nın doğumunu çevreleyen şartlar, gençliği, evlenmesi tekrarlanmaz, ama Firavun'la karşılaşması, sihirbazlara söylediği sözler, risâletin hedefi yönünden çok mühim olduğundan, dinî maksad, tekrarlanmalarını gerektirmiştir. Keza aynı şahısla ilgili kıssanın, çeşitli yerlerde zikredilen unsurları, ihtilâf veya zıtlık olmaksızın, bir tek konu teşkil eder. Değişik pasajlar bir araya getirildiğinde, konunun büyük ve detaylı bir tablosu elde edilir.(4) Yalnız unutmamak gerekir ki kıssanın eklem yerleri durumunda olan bazı halkalarını tekrar etmekten kaçınmak mümkün değildir. 2- Kur'ân kıssayı hangi maksad için serdediyorsa, hâdisenin sadece o mikdarını zikreder. Dinî gâyeyi ifâde etmesine önem verildiğinden, tarih sırası gözetilmeksizin başından, ortasından veya sonundan anlatılabilir. 3- Muhatap kıssadaki olaylar içinde dalıp gitmeye bırakılmaz, arada dinî irşad ve tevcihler serpiştirilir. Kıssalarda Şu Sanat Özellikleri Bulunduğu Görülür: 1- Muhatabı sürükleyen bir girizgâhla başlanır. 2- Temsilî anlatım tercih edilir, yani önemli sahneler gösterilip birçok teferruat muhayyileye bırakılır. 3-   Hâdiseler kuru, didaktik ifâdelerle sıralanmaz, canlılık ve hareket dolu bir tasvirle müşahhas hâle getirilir.   DİPNOTLAR (1) Kur'an'da geçen kıssaları bir araya getiren kitaplar içerisinde, özellikle M. Ahmed Câdu'l-Mevlâ, M. Ebû'l-Fadl İbrâhîm, A. M. el-Becâvî, S. Şehâle tarafından müştereken yazılan "Kısasu'l-Kur'ân" büyük ilgi görmüştür (onuncu basım, Kahire, el-Mektebe et-Ticâriyye el-Kubrâ, 1389/1969, B. boy, 480 s.). (2) M. Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'an Dili, VI. 355-56 (İst, 1993, Zaman) (3) Kur'ân. el-Bakara,2/93'te buna değindiği gibi Eski Ahit'in Hoşea, 8, 5-6 İle I. Krallar, 12, 26-32 cümleleri de bunu gösterir. (4) M. Mahmûd Hicazı, el-Vahdetü'l-Mevdû'ıyye fi'l-Kur'âni'l-Kerîm, s.325-398.   Not: Bu vaaz Prof. Dr. Suat Yıldırım Kur’ân-ı Kerim’de Kıssalar adlı yazısından faydalanarak hazırlanmıştır.

islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler